Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Vastine HE 16/2017 vp

25.2.2019

Hallitusneuvos Ilpo Helismaa

HE 16/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pelastustoimen järjestämisestä

Eduskunnan hallintovaliokunta

Sisäministeriö esittää hallintovaliokunnalle sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunnon StVL 12/2018 vp johdosta vastineenaan hallintovaliokunnalle seuraavaa:

Hallituksen esitys HE 16/2017 vp

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki pelastustoimen järjestämisestä. Lakia sovellettaisiin pelastustoimen järjestämiseen, kehittämiseen, ohjaukseen ja valvontaan vuoden 2021 alusta lukien.

Pelastustoimi on voimassa olevan pelastuslain mukaan kuntien lakisääteistä yhteistoimintaa, jota hoitaa 22 alueellista pelastuslaitosta. Pelastustoimen järjestämisvastuu ehdotetaan säädettäväksi maakuntalaissa tarkoitettujen maakuntien tehtäväksi.

Pelastustoimen voimavarojen käytön tehostaminen sekä palvelujen saatavuuden ja laadun parantaminen edellyttävät pelastustoimen ja sen ohjausjärjestelmän uudelleenorganisointia. Pelastustoimen ohjausjärjestelmää esitetään tarkistettavaksi siten, että toimialan kehittäminen voidaan toteuttaa valtakunnallisesti yhdenmukaisin perustein, taloudellisesti ja tehokkaasti.

Pelastustoimen organisoiminen sosiaali- ja terveystoimen palvelurakenteen uudistamisen kanssa yhdenmukaisen aluejaon ja järjestämismallin pohjalta on puolestaan välttämätön, koska sillä turvataan pelastustoimen mahdollisuus jatkossakin suorittaa ensihoitotehtäviä ja ensivastetehtäviä. Hallituksen esityksen eduskunnalle laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi (HE 240/2018 vp) mukaan pelastuslaitos hoitaa ensihoitopalveluun kuuluvia tehtäviä siten kuin maakunta siitä päättää.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021.

Esityksen suhde maakunta- ja sote-uudistukseen

Esitys liittyy maakunta-, sote- ja valtion alueuudistukseen ja tältä osin erityisesti eduskunnan käsiteltävänä vielä olevaan hallituksen esitykseen (HE 15/2017 vp) eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi.

Pelastustoimen järjestämislaissa tarkoitettujen pelastustoimen tehtävien yleistä hallinnollista toteuttamista ja henkilöstön asemaa koskevat yleiset säännökset sisältyvät maakuntalakiin ja maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaanpanolakiin. Pelastustoimen rahoitus määräytyy maakuntien rahoituslain mukaan.

Laissa maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaanpanosta ehdotetaan säädettäväksi myös pelastustoimen järjestämisestä annettavan lain voimaanpanosta. Tarkoitus on, että pelastustoimen järjestämisestä annettava laki hyväksyttäisiin ennen tai samassa yhteydessä kuin laki maakuntalain, sosiaali- ja

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo@intermin.fi | www.intermin.fi

terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaanpanosta hyväksytään.

Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi (HE 14/2018). Esitykseen sisältyvät ehdotukset valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisoimiseksi. Esityksellä perustettaisiin Valtion lupa- ja valvontavirasto, jolle koottaisiin pääosa lakkautettavaksi ehdotettavien aluehallintovirastojen ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tehtävistä sekä osa lakkautettavaksi ehdotettavien elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävistä.

Valtiovarainministeriön johdolla tapahtuneessa maku2 valmistelussa on linjattu, että maakuntauudistukseen liittyvissä esityksissä ei ole mahdollista esittää aluehallintoviraston tai muun viranomaisen tehtävien siirtämistä virastolle (LUOVA), jonka perustamista koskevaa lainsäädäntöä ei ole vielä hyväksytty. Tarkoitus on ollut, että viraston nimi muutetaan eduskunnassa vastinemenettelyssä valtion lupa- ja valvontavirastoa koskevan lain tultua hyväksytyksi.

Edellä sanotun johdosta ja edellyttäen, että hallituksen esitykseen HE 14/2018 vp sisältyvä ehdotus laiksi valtion lupa- ja valvontavirastosta tulee hyväksytyksi, tulisi pelastustoimen järjestämislain 13 ja 14 §:ssä aluehallintovirasto muuttaa valtion lupa- ja valvontavirastoksi.

Perustuslakivaliokunnan lausunto PeVL 27/2017 vp 29.6.2017

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan hallintovaliokunnalle todennut hallituksen esityksestä HE 16/2017 vp seuraavaa:

Lakiehdotuksessa jätetään valtioneuvoston asetuksella säänneltäväksi, mitkä pelastustoimeen kuuluvista palveluista kootaan suurempiin kokonaisuuksiin. Siten maakunnan tehtävistä ja toimivallasta näissä palveluissa säädetään pitkälti lain sijasta valtioneuvoston asetuksella. Asetuksen antamista rajaa ainoastaan vaatimus siitä, että kokoaminen on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, laadun, vaativuuden, harvinaisuuden taikka niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Suurempiin kokonaisuuksiin koottavia voisivat säännöksen perustelujen (s. 19) mukaan olla esimerkiksi tehtävät, jotka liittyvät kansainvälisen pelastustoiminnan tai kemiallisten ja säteilytilanteiden edellyttämään erityisvalmiuteen, merellisten onnettomuuksien pelastustoimintaan, merialueen öljyntorjuntaan tai alueellisiin ja valtakunnallisiin tilannekuvajärjestelyihin.

Laintasoinen sääntely koottavista palveluista muodostuu perustuslain 121 §:n 4 momenttiin sisältyvän lailla säätämisen vaatimuksen kannalta liian epätäsmälliseksi, erityisesti ottaen huomioon muita kuin koottuja palveluja hoitavia maakuntia koskevat, 3 §:n 3 momentista aiheutuvat rajoitukset. Laissa on nyt ehdotettua täsmällisemmin määriteltävä, millaisia palveluita kokoaminen voi koskea. Tällainen muutos on edellytys lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Perustuslakivaliokunta esittää,

että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä vain, jos valiokunnan sen 3 §:stä tekemä valtiosääntöoikeudellinen huomautus otetaan asianmukaisesti huomioon.

Sisäministeriö on vastineenaan perustuslakivaliokunnan lausuntoon esittänyt, että pelastustoimen järjestämislain 3 §:n 1 momentti muutettaisiin näin kuuluvaksi:

Jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, laadun, vaativuuden, harvinaisuuden taikka niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella, seuraavia pelastustoimeen kuuluvia palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin yhdelle tai useammalle maakunnalle:

1) valtakunnalliset ja alueelliset tilanne- ja johtokeskusjärjestelyt ja muu pelastustoiminnan johtamisen edellyttämä erityisvalmius,

2) merellinen pelastustoiminta (MIRG),

3) merialueen öljyvahinkojen torjunta,

4) kemiallisten ja säteilytilanteiden (CBRNE) ja muun vaativan pelastustoiminnan edellyttämä erityisvalmius, sekä

5) kansainvälisen pelastustoiminnan edellyttämä erityisvalmius.

Vastine perustuslakivaliokunnan lausuntoon PeVL 65/2018 vp 22.2.2019

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 65/2018 vp 22.2.2019 s. 74 todennut seuraavaa:

Perustuslakivaliokunta kiinnittää lopuksi vielä huomiota maakuntauudistukseen liittyvään hallituksen esitykseen laiksi pelastustoimen järjestämisestä (HE 16/2017 vp). Valiokunta on katsonut (PeVL 27/2017 vp), että se voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Maakuntauudistuksen kokonaisuuden käsittelyyn eduskunnassa liittyen on kuitenkin selvää, ettei pelastustoimen tehtäviä voida siirtää maakunnille ennen kuin maakunnat on perustettu. Pelastustoimen järjestämislailla on myös yhteys maku2-esitykseen, jolla kumotaan pelastustoimen alueella perusoikeuksien turvaamisen kannalta keskeistä valvontaa koskevaa sääntelyä. Siten ne valtiosääntöoikeudelliset huomautukset, joita perustuslakivaliokunta on tehnyt edellä kasvupalvelulainsäädännön kytkennöistä maku 1- ja maku 2-esityksiin, soveltuvat myös pelastustoimen järjestämislain kytkentöihin näihin esityksiin.

Kasvupalvelulainsäädännön kytkökset maku1- ja maku2-esityksiin

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 65/2018 vp 22.2.2019 s. 71 - 72 todennut seuraavaa:

Perustuslakivaliokunta kiinnittää erityistä huomiota maku 2-esitykseen sisältyvään seuraavaan perustelumainintaan (ks. HE 14/2018 vp, s. 205): "Lakia elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista ei voida kumota eikä voimaanpanolakia hyväksyä esitetyssä muodossaan, ellei hallituksen esitystä alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista sekä hallituksen esityksiä työ- ja elinkeinoministeriön palveluprosesseista maakunnissa hyväksytä ensin tai samassa yhteydessä. Muussa tapauksessa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan lakisääteisten tehtävien hoitaminen voi käsillä olevan hallituksen esityksen käsittelystä johtuvista syistä jäädä vaille toimivaltaisia virastoja, ELY-keskuksia, TE-toimistoa ja niiden kehittämis- ja hallintokeskusta."

Perustuslakivaliokunta on pitänyt säätämisjärjestykseen vaikuttavana seikkana sitä, että valvonnan järjestämisestä ja valvontaviranomaisesta säädetään asianmukaisesti voimassa olevaan lainsäädäntöön nojautuen (PeVL 33/2018 vp, s. 4). Tästä seuraa valiokunnan käsityksen mukaan valtiosääntöoikeudellisesti välttämättömänä pidettävä kytkentä maakuntien perustamista koskevan esityksen (HE 15/2017 vp) ja maku2-esityksen (HE 14/2018 vp) välille. Samalla siitä seuraa, että voimassa olevia toimivaltaista viranomaista ja valvontaa koskevia lakeja ei voida perustuslaista johtuvista syistä kumota, ellei samalla niiden sijaan säädetä uutta hallintorakennetta koskevat vastaavat perussäännökset. Jos eduskunta ei ehdi kuluvalla vaalikaudella käsittelemään maku2- esitystä, perustuslakivaliokunta pitää välttämättömänä, että sosiaali- ja terveysvaliokunta tekee maakunta- ja sote -esitykseen siitä johtuvat välttämättömät jäljempänä yksilöidyt muutokset. Vastaavasti jos eduskunta ei ehdi käsittelemään kasvupalvelu-uudistusta koskevia esityksiä, perustuslakivaliokunta pitää välttämättömänä, että hallintovaliokunta tekee maku2-esitykseen siitä johtuvat välttämättömät muutokset koskien toimivaltaisia viranomaisia.

Sisäministeriön vastine: Hallituksen esitys laiksi pelastustoimen järjestämisestä liittyy maakunta-, sote- ja valtion alueuudistukseen ja tältä osin eduskunnan käsiteltävänä vielä olevaan hallituksen esitykseen (HE 15/2017 vp) eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi.

Kytkös maakuntien perustamiseen

Laissa maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaanpanosta ehdotetaan säädettäväksi myös pelastustoimen järjestämisestä annettavan lain voimaanpanosta. Tarkoitus on, että pelastustoimen järjestämisestä annettava laki hyväksyttäisiin ennen tai samassa yhteydessä kuin laki maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaanpanosta hyväksytään.

> *Näin ollen pelastustoimen tehtävät siirtyisivät maakunnille vain edellyttäen, että maakunnat on ensin perustettu. Mikäli maakuntien perustaminen raukeaisi, raukeaisi samalla myös hallituksen esitys laiksi pelastustoimen järjestämisestä.*

Kytkös valtion lupa- ja valvontaviraston perustamiseen

Maku 2-esitykseen sisältyy ehdotus laiksi valtion lupa- ja valvontavirastosta, jolle mm. siirrettäisiin osa aluehallintovirastoille nykyisin kuuluvista tehtävistä. Laki aluehallintovirastoista (896/2009) kumottaisiin. Aluehallintovirastoille nykyisin kuuluvat pelastustoimen ohjaustehtävät sekä alueellisen yhteisen varautumisen tehtävät siirrettäisiin sisäministeriölle. Alueellisten maanpuolustuskurssien sekä maakuntien yhteisten valmiusharjoitusten järjestäminen siirrettäisiin aluehallintovirastoilta Pelastusopistolle.

Aluehallintovirastojen väestönsuojarakentamiseen liittyvät poikkeuslupatehtävät on jo siirretty rakennusluvan myöntävälle viranomaiselle vuoden 2019 alussa voimaantulleella lailla pelastuslain muuttamisesta (1353/2018).

Siirtyvät tehtävät ja henkilöstösiirrot on esitetty pelastustoimen järjestämislakia koskevan hallituksen esityksen perusteluissa seuraavasti:

Sisäministeriöön siirtyvät tehtävät

Aluehallintovirastojen pelastustoimen ja varautumisen vastuualueilta sisäministeriöön siirtyisi noin 26 henkilötyövuotta vastaava henkilöstö, joka hoitaisi aluehallintovirastoista sisäministeriöön siirtyviä pelastustoimen tehtäviä sekä yhteisen varautumisen valtakunnallisen yhteensovittamisen ja tukemisen tehtäviä.

Uudistuksella tavoiteltava menojen kasvun hillintä edellyttää pelastustoimen palvelutarpeiden arvioimista ja sen mukaista voimavarojen kohdentamista. Menojen kasvun hillintä edellyttää myös vahvaa valtion ohjausta ja pitkäjänteistä, kyvykästä johtamista. Sisäministeriöön perustettaisiin uusi ohjausyksikkö, joka toteutetaan organisoimalla sisäministeriön tehtäviä uudelleen ja siirtämällä aluehallintovirastoista sisäministeriöön 26 henkilötyövuotta vastaava henkilöstö.

Aluehallintovirastoille nykyisin kuuluva pelastustoimen palvelutasopäätöksen arviointi sekä alueellisen yhteisen varautumisen tehtävät ja siihen liittyvä ohjaus siirrettäisiin sisäministeriölle.

Pelastusopistoon siirtyvät tehtävät

Aluehallintovirastojen pelastustoimen ja varautumisen vastuualueelta sisäministeriön alaiseen Pelastusopistoon siirtyisi noin 4 henkilötyövuotta vastaava henkilöstö, joka vastaisi alueellisten maanpuolustuskurssien sekä maakuntien yhteisten häiriötilanne- ja valmiusharjoitusten järjestämisestä.

Valtion lupa- ja valvontavirastoon siirtyvät tehtävät

Aluehallintovirastojen pelastustoimen ja varautumisen vastuualueelta perustettavaan valtion lupa- ja valvontavirastoon siirtyisi noin 3 henkilötyövuotta vastaava henkilöstö, joka hoitaisi pelastustoimen ja varautumisen laillisuusvalvontaan liittyviä tehtäviä. Laillisuusvalvonnasta säädettäisiin pelastustoimen järjestämislain 13 §:ssä ja siihen liittyvästä tiedonsaantioikeudesta lain 14 §:ssä.

Jos eduskunta ei ehtisi kuluvalla vaalikaudella käsittelemään maku2-esitystä, voisivat aluehallintovirastoille jäädä ne pelastustoimen ja varautumisen vastuualueelle kuuluvat tehtävät ja niihin tarvittavat henkilöresurssit, joita ei siirrettäisi sisäministeriölle tai Pelastusopistolle. Edellyttäen, että muut tehtäväsiirrot toteutettaisiin hallituksen esityksen mukaisesti, aluehallintovirastoille jäisivät käytännössä pelastustoimen ja varautumisen laillisuusvalvontatehtävät.

Muutostarpeet hallituksen esitykseen HE 16/2017 vp

Riippumatta valtion lupa- ja valvontaviraston perustamisesta pelastustoimen järjestämislain lain 5 §:ssä säädettäisiin sisäministeriölle kuuluvasta pelastustoimen yleisestä ohjauksesta, suunnittelusta ja kehittämisestä. Lain 12 §:ssä säädettäisiin sisäministeriölle kuuluvasta pelastustoimen palvelutasopäätöksen ohjauksesta ja valvonnasta. Aluehallintovirastoille nykyisin näihin liittyvät tehtävät kumottaisiin.

Valtiovarainministeriön johdolla tapahtuneessa maku-2 valmistelussa on linjattu, että maakuntauudistuksen toimeenpanoon liittyvissä esityksissä ei ole mahdollista esittää aluehallintoviraston tai muun viranomaisen tehtävien siirtämistä sellaiselle virastolle, valtion lupa- ja valvontavirasto, jonka perustamista koskevaa lainsäädäntöä ei ole vielä hyväksytty. Tarkoitus on ollut, että viraston nimi muutetaan eduskunnassa vastinemenettelyssä valtion lupa- ja valvontavirastoa koskevan lain tultua hyväksytyksi. Näin ollen hallituksen esityksessä HE 16/2017 vp tehtävät on osoitettu valtion lupa- ja valvontaviraston sijaan aluehallintovirastoille.

Pelastustoimen järjestämislain 13 §:ssä säädettäisiin aluehallintovirastolle kuuluvasta laillisuusvalvonnasta ja lain 14 §:ssä siihen liittyvästä tiedonsaantioikeudesta. Edellä sanotun perusteella näitä pykäliä ei olisi tarpeen muuttaa sen johdosta, että valtion lupa- ja valvontavirastoa koskevaa lainsäädäntöä ei ehdittäisi käsitellä.

Lain aluehallintovirastoista 4 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan aluehallintoviraston tehtävänä on varautumisen yhteensovittaminen alueella ja siihen liittyvän yhteistoiminnan järjestäminen, valmiussuunnittelun yhteensovittaminen, alueellisten maanpuolustuskurssien järjestäminen, kuntien valmiussuunnittelun tukeminen, valmiusharjoitusten järjestäminen sekä alue- ja paikallishallinnon turvallisuussuunnittelun edistäminen.

Lain 4 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan aluehallintoviraston tehtävänä on viranomaisten johtaessa turvallisuuteen liittyviä tilanteita alueella tukea toimivaltaisia viranomaisia ja tarvittaessa sovittaa yhteen toimintaa niiden kesken.

Lain 17 a §:n 1 momentin nojalla aluehallintovirastojen ja niiden toimialueella olevien poliisilaitosten on toimittava yhteistyössä asioissa, jotka koskevat:

1) alueellisen varautumisen ja valmiussuunnittelun yhteensovittamista;

2) alue- ja paikallishallinnon turvallisuussuunnittelun edistämistä;

3) alueen toimivaltaisten viranomaisten tukemista turvallisuustilanteiden johtamisessa ja näiden viranomaisten toiminnan yhteensovittamista.

Mikäli valtion lupa- ja valvontavirastoa ei perustettaisi, tulisi aluehallintovirastolain 4 §:n 2 momentin 3 ja 4 kohta sekä 17 a §:n 1 momentin 1-3 kohdat kumota erikseen annettavalla hallituksen esityksellä. Nämä säännökset ovat päällekkäisiä pelastustoimen järjestämislain kanssa.

Vastine sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuntoon StVL 12/2018 vp

Lausunto: Ensihoitopalvelusta annetussa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa (340/2011) säädetään muun muassa ensivasteyksiköissä ja ensihoidon yksiköissä henkilöstöltä vaadittavasta koulutuksesta. Valiokunta pitää tärkeänä, että jatkossakin turvataan ensihoidon henkilöstön riittävä terveydenhuollon osaaminen.

Hallituksen esityksessä HE 18/2018 vp ehdotetaan kumottavaksi pelastuslain 55 §:n 2 momentin säännös, jonka mukaan sisäministeriö voi hyväksyä myös muun julkisyhteisön ylläpitämän oppilaitoksen kuin Pelastusopiston antamaan pelastusalan ammatillista peruskoulutusta. Momentissa tarkoitetulla oppilaitoksella on käytännössä tarkoitettu Helsingin kaupungin pelastuskoulua. Pelastustoimen peruskoulutus on jatkossa pelastuslain ja Pelastusopistolain mukaisesti Pelastusopiston tehtävä koko maassa. Esityksen perusteluissa todetaan, että Helsingin pelastuskoulun nykyisin toteuttama yhteistyö perustason ensihoitopätevyyden tuottamisessa pelastajakoulutuksen yhteydessä (pelastajakoulutukseen integroitu lähihoitajakoulutus pelastajaksi valmistumisen jälkeen) pyritään turvaamaan maakunnallisen pelastuslaitoksen ja terveydenhuolto-oppilaitosten tiiviillä ja nykyistä vastaavalla yhteistyöllä pääkaupunkiseudulla. Asiantuntijakuulemisissa on tuotu esiin huoli uudistuksen vaikutuksista pääkaupunkiseudun pelastuslaitosten tarvitsemien palomiesten saatavuuteen. Koulutuksessa huomioon otettavia pääkaupunkiseudun erityispiirteitä ovat muun muassa lentokentän, voimalaitosten ja metro- ja muun raideliikenteen mahdolliset onnettomuudet sekä valtionhallinnon ja lähetystöjen turvallisuusjärjestelyt. Valiokunta pitää tärkeänä, että pääkaupunkiseudun erityispiirteet otetaan huomioon ensihoidon ja pelastustoimen järjestämisessä sekä koulutuksen uudistuksessa ja kehittämisessä.

Sisäministeriön vastine: Helsingin pelastuskoulun tutkinnonanto-oikeus on annettu ja se on kumottu sisäministeriön hallinnollisella päätöksellä, ei pelastuslain 55 §:n 2 momentin kumoamisella. Pelastuslain 55 § 1 momentin mukaan valtio on velvollinen huolehtimaan pelastustoimen ammatillisesta koulutuksesta ja muusta pelastustoimeen liittyvästä koulutuksesta, myös suurissa kaupungeissa ja pääkaupunkiseudulla.

Sisäministeriö huolehtii pelastustoimen kansallisista järjestelyistä. Sisäministeriö käynnisti pelastustoimen uudistamishankkeen vuonna 2015. Hanke päättyi vuoden 2018 lopussa. Pelastustoimen uudistaminen jatkuu hankkeessa tuotettujen tietoaineistojen perusteella. Pelastustoimen uudistuksessa on tavoitteena tehokas kansallinen pelastustoimen järjestelmä. Pelastustointa kehitetään muuttuvan toimintaympäristön vaatimusten mukaisesti, kansalliseen ja alueellisiin riskiarvioihin perustuen ja siten että kansallinen, alueellinen ja paikallinen palvelutaso on vaatimusten mukainen ja riittävä.

Pelastuslain 55 §:n 1 momentin mukaan valtio huolehtii pelastustoimen ammatillisesta koulutuksesta ja muusta pelastustoimeen liittyvästä koulutuksesta siten kuin Pelastusopistosta annetussa laissa (607/2006) säädetään.

Pelastusalan koulutuksen kehittämishankkeen loppuraportin (Sisäministeriön julkaisu 8/2018) ja siitä saatujen lausuntojen perusteella sisäministeriö kehittää koulutusjärjestelmää. Pelastustoimen koulutusjärjestelmää uudistetaan vastaamaan kansallisia tarpeita pelastustoimen uudistuksen yhteydessä. Pelastustoimen koulutuksen järjestäminen toteutetaan tarkoituksenmukaisesti ja kustannustehokkaasti. Sisäministeriö pitää seuraavia periaatteita lähtökohtina pelastusalan koulutuksen kehittämiselle:

• Sosiaali- ja terveysalan tutkinnon voi suorittaa joko yhteistyöoppilaitoksessa tai se toteutetaan oppisopimuskoulutuksena työnantajan ja oppilaitoksen välillä. Ensihoidon opetuksen osuus pelastajatutkinnosta tulee olla kokonaisuutena hyväksiluettavissa toisessa tutkinnossa.

• Pelastusopiston tutkintokoulutukseen kuuluvan ensihoidon koulutuksen sisältö ja jaksottaminen opetusohjelmassa ratkaistaan koulutusuudistuksen yhteydessä siten, että opiskelijoiden käytettävyys ensihoitotehtävissä kesäsijaisina on mahdollista.

• Pelastustoimen ammatillista tutkintokoulutusta kehitetään moduuliperustaisen mallin mukaisesti, siten, että siinä on perusosaamisen varmistama ydinosa, jota opiskelija täydentää erilaisilla osaamismoduuleilla.

• Pelastusalan ammattilaisille säädetään täydennyskoulutusvelvoite ja sen toteuttamiseksi kehitetään täydennyskoulutusjärjestelmä. Tavoitteena on, että täydennyskoulutus voidaan suorittaa joustavasti työn ohessa käyttäen hyväksi pelastajien laajaa varallaoloa.

• Pelastajien koulutuksen monipuolisuutta ml. ensihoitovalmiuksien tasoa on tarpeen kehittää edelleen koko maassa pelastajien kohtaamien haasteiden muuttuessa.

• Laadukkaan ja määrältään riittävän pelastustoimen tutkintokoulutuksen kehittäminen edellyttää, että koulutustoimintaan tarvittavat investoinnit opetukseen, kalustoon, harjoitusalueisiin ja yhteistyöverkostoihin ovat riittävät.

• Suomen kokoisessa maassa pelastajien peruskoulutus on parhaiten toteutettavissa yhtenä riittävän suurena kokonaisuutena, joka huomioi ja täyttää koko maan pelastuslaitoksissa syntyviä tarpeita ja parhaita käytäntöjä sekä mahdollistaa koko henkilöstölle yhdenmukaisen koulutusperustan. Uudenmaan alueen neljän pelastuslaitoksen peruskoulutustarpeiden eriyttäminen muusta maasta jakaisi käytettävissä olevat resurssit epätarkoituksenmukaisen pieniin osiin ja rikkoisi koulutusperustan yhdenmukaisuuden.

• Alueiden erityistarpeet on tärkeä huomioida työnantajien antamassa täydennyskoulutuksessa.

• Maakuntauudistuksen myötä syntyvä Uudenmaan pelastuslaitos tulee olemaan Suomen suurin. Pelastuslaitokselle suunnitellaan myös valtakunnalliseen varautumiseen liittyviä tehtäviä, kuten valtakunnallisen tilannekeskuksen ylläpitäminen. Näin ollen on myös loogista, että Uudenmaalla tulee olemaan erityinen rooli erityisesti täydennys- ja erikoistumiskoulutuksessa.

• Sisäministeriö tukee suunnitelmaa, että nykyisestä Helsingin pelastuskoulun alaisuudessa toimivasta osaamiskeskuksesta muodostettaisiin maakuntauudistuksen yhteydessä Uudenmaan osaamiskeskus. Tätä keskusta voitaisiin myös valtiollisin toimin tukea tuottamaan esimerkiksi pelastusliikelaitoksen henkilöstön täydennys- ja erikoistumiskoulutusta sekä sopimuspalokuntien koulutuksen järjestämiseen liittyviä palveluita Uudenmaan tai soveltuvin osin valtakunnallisiin tarpeisiin.

• Sisäministeriö sitoutuu seuraamaan jatkuvasti koulutuksen kehittämisen vaikutuksia koulutuksen laatuun ja pelastajien valtakunnalliseen saatavuuteen ja jatkokehittää järjestelmää tarpeen mukaan. Erityisesti huomioidaan kaksikielisten pelastajien saatavuus.